

He Muka

HE PITOPITO KŌRERO NĀ TE TAURA WHIRI I TE REO MĀORI

Putanga 3 (4) ▼ Kōanga 1990

ISSN 0114-6017

HE MĀNAWA NĀ TĪMOTI

'Nei au ka noho i tōku papa, hāngai te titiro ki ngā wai whakaipupu o Te Moana-o-Raukawa. Kei tua i te rehu tai ko te tihi o Aorangi e reia nei e te kōpako, e te puaheiri.

Ka hoki kōmuri mai te titiro ki te pae maunga o Tararua, kei tōna take nei ko ngā wai rahopē i ētahi wā, tuarangeranga i ētahi wā, o Te Whanga-nui-a-Tara e papaki nei ki ōna takutai huri noa, huri noa i tēnei whanga.

Ka noho, ka noho ka tīkahi i te mahara, ā, mapu kau ana tērā ki ngā āhuatanga kua tutuki, kua tau i roto i ēnei tau e toru i noho ai au i te iho o te waka o te Taura Whiri i te Reo Māori.

I ētahi wā auare ake te kitea atu o te aroarowhenua, o te kūmore, engari nā roto i te kotahi o te waihoe, ahakoa te tautohetohe, te amowheke, te nihoniho, te hūneinei i ōna wā, karohia ana te korokoro o Te Parata, ā, mārō ana tērā te haere o te waka ā ū noa ki uta.

Ae, kua mārō te haere o te kaupapa. Ko tā tātou i nāianeī he ū tonu, he ū tonu kātahi ka whakahōhonu, ka whakawhānui.

Nā ngā iwi o te motu te rauhi mai i ngā haerenga ki ngā marae, nā reira ka hoki tonu ngā mihi ki reira, ki ngā tohunga o te manaaki.

Hei a au ka hoki nei ki tōku taumata i te Whare Wānanga o Waikato, he wā tōna ka rarapa whakamuri te titiro ki aku kaimahi nā mātou nei te waka i whakaterere i te 17 o ngā rā o Whiringa-ā-rangi, i te tau 1987, arā, a Te Hauora, a te Hikaka, a Mātene me tā mātou hēkeretari o taua wā, a Kura. Nō muri tata mai ka eke mai ko Te Mauritau, ko Ērima, ā, nō muri rawa mai ko Miriama, ko Hēmi, ko Wareko.

He pukumahi, he ngahau, he mākohakoha, he māhūruhuru ahakoa he wā anō puku ai te rae. Nā koutou, kei aku kaimahi, i māmā ai te wāhi ki a au nā reira ka mihi, ka mihi.

Ki konei rā koutou noho ake ai, kia pūawhehia e ngā hau pūkeri a Tāwhiri-mātea, kia horoia e ngā roimata a Rangi e tū iho nei.

He nui te whakapātaritari mai, he nui te whakatara mai, he nui te whakatakē mai. Heoi anō tāku ki a tātou,

Mānuka takoto, kawea ake! Hei konei, noho ake.

TE WĀNANGA KAIMAHI KĀWANATANGA

I tāwhiritia te Taura Whiri i te Reo Māori kia whakatakoto i ōna uaratanga mō te āhua ki ngā tari kāwanatanga i te 26 o Hōngongoi 1990 ki te aroaro o ngā āpiha matua o roto i ngā tari kāwanatanga i tētahi wānanga kaimahi kāwanatanga. Ko tēnei wānanga mō te katoa o ngā āpiha matua o roto i ngā tari kāwanatanga me ā rātou āpiha tuarua.

Whakatūria ai e te Kōmihana mō ngā Tari Kāwanatanga ēnei wānanga ia marama mō ngā kaimahi kāwanatanga, ko ngā kaupapa e whakahaeretia ana e whaipānga ana ki a rātou.

I tukua te Taura Whiri kia whakaputa i ōna whakaaro me āna kōrero mō tāna tauira kaupapa reo ki roto i ngā tari kāwanatanga. Nā te Ahorangi, nā Tīmoti Kāretu i wāhi ngā kōrero, ā, nā ngā kaiwhiri ngā kōrero i whai mai. I tino tautokona te tauira e te whakarauikatanga, ā, nā tēnei ko te maruāpō o te Taura Whiri tērā pea ka kaha ake te tautoko mai a ngā tari kāwanatanga i te reo Māori kia rite anō ki tō te reo Pākehā i roto i āna tari. Ko ngā tauira e kōrerotia ake nei ka taea te tiki mai i te tari o te Taura Whiri. Inā hiahia tētahi, whakapā mai ki a George Bertos.